

Moderaterna i Värmland väljer att svara på remissen om Regional indelning – tre nya län SOU 2016:48.

Länsförbundet avvisar förslaget att Värmlands län och Västra Götalands län ska läggas samman till ett län som ska benämnas Västra Götalands län fr.o.m. den 1 januari 2018. Vidare avvisar vi även följaktligen kommitténs förslag att Värmlands läns landsting och Västra Götalands läns landsting ska läggas samman till Västra Götalands länslandsting den 1 januari 2019. Moderaterna i Värmland anser inte att storregioner i sig är svaret på de framtida utmaningar som Sverige och Värmland står inför. Vi står inför en rad olika och komplexa utmaningar som behöver lösas i olika sammanhang. Det krävs reformer om hur Sverige ska styras - på lokal, regional och statlig nivå. Men att börja en sådan process med att rita nya politiska och administrativa kartor för en nivå är att börja i helt fel ände. I den mån olika län vill skapa storregioner så bör det i möjligaste mån stå dem fritt. Men en sådan process måste i så fall ha ett nerifrån-och-upp-perspektiv och växa fram organiskt samt i bred politisk samsyn. Vidare anser vi rent principiellt att det ofta finns en övertro på att stordriftformat och politisk centralisering löser vår tids samhällsproblem. Säkert lämpar sig vissa uppgifter bra i större sammanhang, men ett stort antal av våra gemensamma utmaningar behöver lösas nära medborgarna i mindre samarbeten. Värmland behöver samarbeta åt alla geografiska håll, inte minst mot Norge.

Sverige består av många olika områden med mycket olika förutsättningar. Att tro att man - genom att flytta politiska och administrativa gränser - kan likrikta Sveriges regioner är en naiv inställning. Sveriges olika regioner behöver en stat som tar ett övergripande ansvar för utvecklingen i hela landet, med de förutsättningar som råder i varje enskild del som grund. För Värmland del finns idag främst naturliga kopplingar beträffande näringsliv, pendling och samverkan över gränserna i öst-västlig riktning, mot övriga Svealand och Norge. I södra Värmland finns viss pendling och samverkan med kommunerna i norra Dalsland, dock inte i särskilt stor utsträckning mot Göteborgområdet. Oslo och Stockholm är de storstäder värmlänningarna och Värmlands näringsliv söker sig till i första hand snarare än Göteborg även om dess hamn naturligtvis är viktig för det värmländska näringslivet. I Indelningskommitténs förslag redovisas inte heller några bärande argument kring varför Värmland ska delas in med Västra Götaland och inte Svealand.

Ett av huvudargumenten i kommitténs förslag är att reformen ska lösa sjukvårdens framtida utmaningar. Men förslaget grundas till stora delar på felaktiga antagande om de utmaningar sjukvården står inför. Att organisera den avancerade och högspecialiserade vården på ett mindre antal platser i landet är inte huvudproblemet. Istället är det kring vården och omsorgen om våra allra mest utsatta och hjälpbehövande invånare våra största utmaningar finns och det är där förändringsarbetet behöver koncentreras. Andelen äldre ökar dramatiskt de kommande åren, liksom antalet invånare med kroniska sjukdomar. Stora grupper lider av psykisk ohälsa, ofta med missbruk som följd eller orsak. Det är här den stora volymen och därmed kostnaderna för vården finns. Dessa invånare har ett stort behov av stöd och hjälp både från våra kommuner och landstinget. Det krävs ett omfattande och nära samarbete och samverkan mellan olika huvudmän för att klara denna gigantiska utmaning.

Värmland är ett av de län som klarar den samverkan allra bäst. Vårt sätt att arbeta används nu som modell för hela landet. Det är bra, men vi har ändå ett mycket stort arbete kvar för att få det att fungera fullt ut, för alla, hela tiden. Det är tillräckligt svårt att få till väl fungerande vårdkedjor mellan dagens 16 värmländska kommuner och landstinget. Hur detta ska kunna fungera i stora regioner som omfattar uppåt 65 kommuner, som i fallet med Värmland och Västra Götaland, behöver tydliggöras. Vi bedömer att det blir mycket svårt då en storregion rimligen har mindre flexibilitet, längre beslutsvägar och större omställningstider. Ett misslyckande får mycket stora konsekvenser framför allt för våra mest utsatta invånare, men också för ekonomin.

När det gäller den högspecialiserade vården har stora framsteg gjorts de senaste åren att samordna denna mellan flera landsting. Att i det läget dela isär det redan fungerande sjukvårdssamarbetet i Svealandsregionen genom att bryta ur Värmland, visar tydligt att kommittén varken förstått eller valt att sätta sig in i de verkliga utmaningar vård, omsorg och sjukvård står inför. Alltså vilar förslaget till stora delar på felaktiga grunder.

Skapandet av storregioner är ett långsiktigt och strategisk beslut som kommer att rita om den politiska kartan i Sverige. Det får även långtgående konsekvenser för den representativa demokratin då avståndet mellan beslutsfattare och allmänheten ökar. Ur demokratiskt perspektiv tycker vi att det minsta man kan begära är att värmlänningarna, i allmänna val eller i en folkomröstning, får möjlighet att ge sin syn på frågan. Speciellt mot bakgrund av regeringen inte deklarerade avsikten att dela in Sverige i storregioner innan valet 2014. I den takt som förslaget hastas fram struntar man i att lyssna på folket. Det riskerar få mycket allvarliga konsekvenser. Inte minst i län som Värmland där allt större grupper känner att besluten fattas långt från deras vardag och verklighet.

Vi anser inte heller att de demokratiska aspekterna när storregioner eventuellt har bildats belyses tillräckligt i förslaget. Att bilda storregioner där geografin är relativt sammansatt, där det finns en hög befolkningstäthet och avstånden är rimliga är en sak. Att bilda till ytan mycket stora regioner med liten och gles befolkning är något annat. För Värmlands del är det dessutom så att en redan befintlig storregion med en mycket stor stad med hög befolkningstäthet, ska slås samman med ett län/landsting vars yta är nästan lika stor som dagens Västra Götalandsregion, men med en befolkning som är hälften av Göteborgs kommun. Vad får det för konsekvenser för möjligheter till politisk inflytande, för befolkningen att känna samhörighet med övriga delar av regionen och kommer det på sikt finns stor risk att Värmland ständigt får stå tillbaka för de mer befolkningstäta delarna runt Göteborg?

Vilka konsekvenserna blir för de mindre kommunernas möjlighet till inflytande berörs inte nämnvärt i Indelningskommitténs förslag. Det talas om att Karlstad skulle kunna utgöra ett andra regioncentra och att verksamhet ska lokaliseras dit. Om det verkligen blir så och om det varar över tid är enbart en gissning. Det enda som med säkerhet kan slås fast i utredningen beträffande Karlstad är den förlorade ställning som residensstad samt att vissa kvalificerade tjänster vid landstinget och länsstyrelsen eventuellt kommer att flyttas till Västra Götaland. För övriga kommuner finns alltså ingen vägledning beträffande den framtida utvecklingen inom en storregion. Vi befarar att bildandet av en storregion med Västra Götaland på sikt kan innebära utarmning av den statliga närvaron och kvalificerade arbetstillfällen i länet. Som vi skriver ovan, Sverige ser inte lika ut och behöver därför olika lösningar på utmaningarna. Det ansvaret måste staten ta i ett så geografiskt stort men glest befolkat land som Sverige.

Det återstår ett mycket stort antal frågor att lösa som inte redovisas i Indelningskommitténs förslag. Det gäller bland annat de statliga myndigheternas eventuella nya indelning, sammanslagningen av länsstyrelserna, demokratispekterna och för Värmlands del särskilt frågan om Halland, helt eller delat, kommer vara en del eller inte av den nya regionen. Det finns ingen anledning att i rasande tempo genomföra ett så ofärdigt och illa genomtänkt förslag. Det riskerar få mycket allvarliga konsekvenser för demokratins trovärdighet och verksamheternas förmåga att verka när så stora förändringar ska genomföras inom loppet av några månader. Så kan man inte arbeta i ett land som vill bli betraktat som trovärdigt både av sina invånare och av omvärlden. Vår bedömning är tydlig, administrativa storregioner löser inte de samhällsutmaningar vi står inför. Om förändringar i den regionala indelningen ändå genomförs är det rimligt att begära att varje indelning motiveras i det enskilda fallet, att den bygger på en tydlig medborgarnytta samt att den har stark förankring hos dem som faktiskt berörs, i vårt fall de värmländska invånarna.